

TISZÁNTÚL

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétköznapok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratos visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

ELŐFIZETÉSI ÁRA

Éves előfizetés 10 k.
Féléves előfizetés 5 k.
Három hónapos előfizetés 3 k.
Egy hónapos előfizetés 1 k.
Egyes szám ára 5 fillér.

XIX. évfolyam 72. szám.

Nagy-Várad, Szombat, 1913. március 29.

EURÓPAI MEGBIZÁS?

A bolgároknek világtörténelmi jelentőségű fényes nagy győzelme Drinápoly bevétele után megkönnyebbültek az emberek, hogy most már csak mégis meg lesz a béke. A téli békealkudozások tudvalevőleg Drinápoly átadásán hiúsultak meg. Azóta ugyan még határozottabban kimondta a nagyhatalmak értekezlete, hogy Drinápoly a bolgároké, de a bolgárok úgy látszik, már inkább biznak a fegyverük erejében, mint a nagyhatalmak garanciájában.

Ilyen formán vagyunk Szkutari-ral, illetve Nikitával meg a szerbekkel is. A nagyhatalmak értekezlete most már véglegesen kimondta, hogy Szkutari Albániáé, hagyják azért abba a montenegróiak és szerbek annak ostromlását, úgy sem lesz az övék, ha beveszik is. De Nikita nem hiszi, — mert azt gondolja, a háta mögött van a muszka szuronyok erdeje. Ezért nem hajt a nagyhatalmak intésére. És meg kell vallani, nem alap nélkül hiszi azt, mikor a nagykövetek közül hiányzik — az orosz nagykövet.

Na de a ma rendezett közös fel-lépésnél úgy Belgrádban, mint Cetin-jében ott volt az orosz követ is. Talán ennek már több eredménye lesz, mint a mi külügyminiszterünk fenyegető jegyzékének.

Ha azonban ennek sem lenne eredménye, akkor európai mandátumot adnak monarchiánknak és Olasz-or-szágnak, hogy a renitens cernagorcokkal és szerbekkel szemben érvényt szerezzenek a reunio határozatának.

A háborúról szóló tudósításaink a következők:

A nagyhatalmak közös lépése.

London, márc. 28.

Az összes kormányok elküldték immár végre egyértelmű utasításait Belgrádba és Cetinjébe, úgy hogy most már megtörténhetik a hatalmak kollektív lépése. A hatalmak mult szerdai határozatának botrányos halogatása mértékadó angol körökben is lehangoltságot kelt, úgy hogy közel fekszik az a gyanu, hogy a halogatás oka az a remény volt, hogy talán azalatt mégis elesik Szkutari.

Szkutarinál szünet.

Cattaro, márc. 28.

Szkutari előtt a hadműveletek eddig szünetelnek. Nikita király Cetinjében van. Szerdán az orosz követtel hosszabb beszélgetést folytatott. Jelezve van egy élelmiszerekkel ellátott orosz gőzhajó.

Forradalomtól félnek.

Pétervár, márc. 28.

Orosz kormánykörökben attól félnek, hogy Konstantinápolyban forradalom fog kitörni.

Albánia határai.

A hatalmak által Montenegro és Albánia között megállapított határ a Bojana jobb partjától mintegy öt kilométernyire csatlakozik a régi határhoz és északkeleti irányban haladt, úgy hogy Gorica a Tarabos és Togay az albánok birtokában marad. — A határ a Szkutari tavat Skja és Togay között éri el, úgy hogy Montenegro délre a tótól mintegy hatvan kilométernyi új területet kap. A tavon túl a határ a fekete Drina mentén halad és a fekete Drinát elhagyva, délkeleti irányban a Chrída-tó nyugati partja felé tart. Ez a határ Szerbiának és Montenegrónak albán területet juttat: Grudát, Plávát, Guzinjét, Gyakovát, Prizrent és Dibrát, valamint a Reka, Struma és Chrída vidékét. A Reka vidékén az albánok

a háború kedvezőtlen kimenetele miatt alig jönnek tekintetbe. A határ részleteit nemzetközibizottság fogja megállapítani.

Nagykövetünk a portán.

Konstantinápoly, márc. 28.

Pallavicini örgróf osztrák és magyar nagykövet megjelent a portán, hogy a monarchia nevében kifejezze azt a kívánságát, hogy a török kormány Esszad basának, Szkutari védőjének utasítást adjon, hogy engedje meg a polgári lakosság elvonulását. Röviddel ezután Wangenheim báró német nagykövet jelent meg a portán és Szaid Halil herceg külügyminiszterrel tanácskozott.

Összeesküvés Sztambulban.

Konstantinápoly, márc. 28.

Mint hírlik, a titkosrendőrség a török kormány ellen szőtt új összeesküvésnek jött nyomára, amely egyuttal dinasztiaellenes jellegű is. Ejub külvárosban Lufti Effendi utász altiszt házában és egy volt képviselő konakjában egész bombaraktárt találtak. Harminc embert tartóztattak le az összeesküvésben való részvétel gyanúja alatt. Az összeesküvők állítólag dinamitmerényletet terveztek a porta ellen. Nagy tömegű török és arab nyelvű röpiratokat találtak, amelyek hevesen támadják a szultánt. A letartóztatásokat még folytatják. A komitének az a kísérlete, hogy Szaba Eddin herceget államhivatal elvállalására bírja, meghiúsult, valamint az a fáradozása is, hogy Vahid Eddin másodtrónörökös elhagyja Konstantinápolyt. Mahmud Sefket basának e ligához való közeledési kísérlete eredménytelen maradt.

Ferdinánd király Drinápolyban.

Drinápoly, márc. 28.

A király, aki Drinápoly elestének hírülvétele után külön vonaton ide érkezett, miután a vonat nem mehetett a pályaudvarig, kiszállt és gépkocsin ment a városba. A királyt a hercegek, valamint Szávov, Ivanov, Ratkov és Petrov tábornokok ki-

Főraktár:

Nagy-Várad
Kossuth Lajos-u.
FEKETE SAS
épületben.

Turul-cipő

Elsőrangú, elegáns és jutányos.

Főraktár:

Nagy-Várad
Kossuth Lajos-u.
FEKETE SAS
épületben.

sérték. A király és kísérete, miután a törökök az Arda folyó vasuti hidját részben elpusztították, más úton volt kénytelen a városba bevonulni a török hadifoglyok végtelen sorfala között. A király, akit mindenütt viharos lelkesedéssel fogadtak, kíséretével a katonai klubba ment, ahol Sükri basa és a török vezérkar őrizet alatt voltak. A király szemlét tartott az elvonuló csapatokon, majd fogadta Sükri basát, aki átadta kardját, amelyet a király néhány elismerő szó kíséretében visszatartott a tábornoknak.

51.000 fogoly Drinápolyban. Szófia, márc. 28.

Drinápoly előtt a hadműveletek negyvenkilenc órát vettek igénybe. Ötvenegyezer fogolyról érkezik jelentés. Közöttük van tizenhat basa, Sükri basát is beleértve. Négy gyalog- és nyolc lovashadosztály parancsnok, összesen ezerkétszázhusz tiszt. Zsákmányoltak továbbá ötvenegyezer fegyvert, hatszázhusz ágyút és nagyon sok köpönyget. Az elfogottak között van állítólag hatvannégy német tiszt, közöttük Lehman és Topcevszky ezredesek, tizennyolc román és hat belga tiszt. Sükri basát a vezérkarral Szófiába fogják vinni. A Drinápolyba utazott katonai attasék és hírlaptudósítók egy vasuti tiszt jelentése szerint Musztafabasában megrekedtek, mert a sinek fel voltak szakítva és kijavitása két napot fog igényelni.

Hadzsikóiban kötnek békét.

Konstantinápoly, márc. 28.

Egy fogoly bolgár elbeszélése szerint százezer főnyi bolgár, harmincezer főnyi görög és tízezer főnyi szerb kedden Csorluban közös istentiszteletet tartott és ez alkalommal megesküdtek a pap előtt, hogy a békét csak Hadzsikóiban kötik meg.

Török hivatalos jelentés Drinápoly elestéről.

Konstantinápoly, márc. 28.

Tegnap este adta ki a kormány az első hivatalos kommunikét Drinápoly elestéről. A kommuniké nagyon melegen emlékezik meg Sükri pasáról, úgy hogy föl lehet tételezni, hogy a vár parancsnoka a harc színhelyén lelte halálát. A kommuniké szövege a következő: A drinápolyi testvéreink dicső fegyvertetteiről érkező hírek minden ottomán szívét szomorúsággal és örömmel töltik el egyszerre. A dicső védő megtartotta katonai esküjét, miután minden eszközt megpróbált a város védelmezésére, ami csak embertől telik.

A helyőrség fegyverrel kezében nyugszik a romok alatt élén ahős Sükri basával. Drinápoly elesett, de meg van mentve hazánk becsülete. Az ellenségnek nem lesz meg az elégtétele, hogy a várost elfoglalta, mert az már csak romhalmaz többé. A világtörténelem és hazánk történelme arany betűkkel fogja lapjaira írni a hős nevét, aki örömmel áldozta föl életét hazájáért. A hős

Sükri basa annyira szerette hazájának azt a parányi zugát, melyet reá bízta, hogy inkább meghalt, semhogy elhagyja. Áldott legyen emlékezete.

Akcio a drágaság ellen.

Az élelmezési-bizottság ülése.

Nagyvárad város lakás- és élelmezési-bizottsága tegnap délután ülést tartott, amelyen Székely Sándor és dr. Agoston Péter javaslatait tárgyalták. A két javaslat a drágaság elleni küzdelemmel foglalkozik s módokat ajánlanak, hogy miként kellene segíteni a nehéz megélhetési viszonyokon.

Az ülésen Gerő Armin főkapitány elnökelt a bizottság tagjai nagy számmal voltak jelen.

Az ülés elején felolvasták úgy dr. Agoston Péter, mint Székely Sándor javaslatát. Agoston Péter inkább teoretikus téren mozog javaslatában, amely szerint a városnak fel kellene állítani a szociálpolitikai ügyosztályt.

Székely Sándor inkább a gyakorlati kiviteli módokat öleli fel s módokat ajánl a drágaság elleni küzdelemben. Ezzel elérhető volna, hogy a nagyobb fontosságú élelmicikkeket szerezze a város és gondoskodnék azok beszerzéséről; így a tej, hus, kenyér, fa, baromfi, tojás stb.-ről. Szükséges egy igazgató az egész akció élére. Székely nem tervezi az egész város el látását, hanem csak árszabályozás céljából tartja szükségesnek s vagy községi kezelésben, vagy szövetkezet támogatása által haszon közre a város az élelmiszerek drágaságának csökkentésére. Négy áruhelyet állítana fel a város és pedig 1. Sztaroveszky-utcán a Nagyhid közelében; 2. Szaniszló-utca végén; 3. Templom-téren és 4. Teleky-utca végén. A beruházásra mintegy 300,000 korona lenne szükséges.

Felolvasták Kellner György kir. főállatorvos véleményét, amely a husdrágasággal foglalkozik. Ennek okát abban találja, mivel a levágandó állatokra nagyobb a kereslet, mint a kínálat. Szükséges volna a növekedésmarhák, üszök tömeges levágásának a betiltása. A hus városi kezelésben nem lehet, mert óriási rizikóval jár. Más élelmiszer-árus az azonban beválhat. A vágóhidat kell a városnak mielőbb felépíteni.

Ezután felolvasták a más városokból szerzett adatokat a hus árakra vonatkozólag. Ezekből az tűnt ki, hogy Nagyszebenben és Máramarosszigetén kivéve, mindenütt drágább a hus, mint Nagyváradon.

Székely Sándor szólt fel ezután. Helyesli dr. Agoston javaslatát, mert tényleg csinálni kell valamit a nagy drágaság enyhítésére. Kell egy szerv s az üzletszerű kezelés és ez a szerv megvalósíthatja mindazt, amit Agoston javasol. Egy igazgató a tej, tojás, fa stb. beszerzését eszközölné s később maga bérelne legelőt, esetleg öröklőtenének lisztet s a korpával sertést hizlalnának, sőt az Agoston Péter által kívánt ügyosztály is kifejlődhet. Sajnálja, hogy az általa bemutatott költségvetést nem küldték szét a biz. tagjainak. Egy szűkebb bizottságot küldjenek ki s ez vizsgálja át üzleti szempontból, szakszerűen az általa készített számadásokat. Ha a javaslatot jónak találja, ajánlja a törvényhatóságnak a kivitelre. Nem célozza

az ő javaslata, hogy a husárusoknak, sütőknek konkurenciát csináljon, csak hogy az árakat szabályozza. Nem adnának sokkal olcsóbban semmit, hanem kiváló jót, hogy az iparos is kényszerüljön jót kiszolgálni. Hivatkozik a fővárosi kenyérgyárra, az ottani kolbászgyárra, amely az iparosoktól vette a húst és még is olcsóbban adta az árakat, mint az iparosok. A közvetítőket sem akarja teljesen nélkülözni; közvetlen a termelőktől lehet mindent beszerezni, de legfeljebb egy, nem pedig 3-4 közvetítő útján; egészséges, jó, tiszta portékát vegyünk, hogy a kereskedő is ilyen áru eladására legyen szorítva. Az uzsora kamattól kell a közönséget megóvni. Ma a sertéshus kilója 2 korona 20 fillér, pedig 200 kilós pompás sertéseket lehet venni kilóját 1 korona 20 fillérért a termelőtől. Elfogadja Agoston Péter javaslatát, csak a számadásokat vizsgálják felül.

Gábel Jakab üdvözli mindkét javaslatot, mert látja, hogy egyszer már az elmelet teréről a gyakorlatra térnek át. A községi kenyérgyár fontosságát hangoztatja. Hogy a hus másutt is drága, ez azt mutatja, hogy másutt sem sokat törődtek a dologgal. Nem bizottság, hanem idegen szakértők vizsgálják felül Székely számadásait, amelyért különben köszönetet mond. A vásárcsarnok szükségét hangoztatja. Elfogadja Székely javaslatát.

Gerő Armin kifejti, hogy a kisebb városokban olcsóbb lehet a hus, mert kisebb a fogyasztási adó, olcsóbb a munka, a megélhetés.

Dr. Agoston Péter a Kellner beadványával foglalkozik. Elfogadja Székely javaslatát, de a fogyasztási szövetkezetet hagyják ki belőle s maradjanak csak a községi üzemnél.

Székely Sándor szintén jobban szereti a városi kezelést. Kéri, hogy a számadásokat sokszorosítsák s osszák szét, hogy őszszel életbeléptethető legyen a dolog. Független szakértőket kíván.

Ezután a bizottság elfogadta Agoston Péter és Székely Sándor javaslatát a fogyasztási szövetkezetek kihagyásával. A részletek tanulmányozására bizottságot küldtek ki dr. Agoston Péter, Molnár Imre gazdasági felügyelő, Weingartner Andor gazdasági egyetemi titkár, Székely Sándor, dr. Moskovits József és Kőszeghy József tagokból.

Ezzel az ülés véget ért.

Elejtették az új adótörvényeket. A napokban a N. Fr. Presse hasábjain az a hír látott napvilágot, hogy az adótörvényeket csak 1916-ban léptetik életbe. Most pedig állítólag beavatott forrásból azt közlik, hogy a jelenlegi kormány a koalíció által alkotott törvényeket véglegesen elejtette, sőt a pénzügyminiszterium törvényelőkészítőosztályában már dolgoznak is az új adótörvények revízióján.

A revízió munkája két nevezetes irányban folyik a pénzügyminiszteriumban: első sorban kihagyják azokat a paragrafusokat, melyek némi zaklatásnak és az adót megkésztető birságolásnak tették volna ki a merkantil polgárságot, másodsorban módot keresnek arra, hogy a vidéki városok háztartását megóvják. Szóval megint a magyar népterhe megmarad, a merkantil elemet pedig kimélik.

Keztyük **tulhalmozott raktár miatt** **Fehér János**
mérsékelt áron árusítatnak el. keztyüs és kötszerész üzletében

Női bőrkeztyü 1.20 K-tól, férfi bőrkeztyü 2 K-tól kaphatók.

Saját gyártmányu keztyük tisztítása 16 fillér.

Saját gyártmányu keztyük javítása díjtalan.

Bémer-tér (Telefon 419. sz.)

Gondolatok

az egyhuzamban való tanításról.

Mióta a népiskolai tanítás terén kísért ez a gondolat, rendkívül sok szó hangzott el, talán még több látott nyomdafestéket pro és kontra. Paedagogusok, orvosok és laikusok egyformán beszéltek róla; kísérletezett vele sok tanító, hátrányait és előnyeit tapasztalta sok szülő, számtalan gyermek.

Mielőtt bármelyik irányban állást foglalnék, megpróbálom összeadni azokat az érveket, amelyek mellett és azokat, amelyek ellene szólnak. Sőt még előbb meg kell állapítanunk, hogy osztatlan iskolában teljesen lehetetlen a félnapos tanítás behozatala. Ezt egyszerűen ki kell kapcsolnunk számitásaink köréből. Még a részben osztott iskoláknak is merném tanácsolni, hogy ne kísérletezzenek vele. Ha az osztott iskolákra való tekintetből vizsgáljuk a dolgot, akkor öt szempontot kell felvinnünk: a tanuló, a szülő, a tanító, az iskola és a tanítási eredmény szempontjait.

Azt mondják az „egyhuzamos” oktatás hívei:

A tanulóknak sokkal kényelmesebb, ha naponként csak egyszer kell iskolába mennie. Különösen kényelmes ott, ahol a tanuló lakása jó messzire van az iskolától. Így felmentjük a gyermeket az alól, hogy a téli délutánokon gyenge világosság mellett olvasson vagy írjon s ugyyszólván sötétben menjen haza. Amellett az egész délutánja szabad. Sokkal nyugodtabban ebédel, ha nem kell a délutáni tanításra gondolnia.

A szülőnek jobb, ha csak délelőtt van tanítás, mert házában könnyebben tud rendet tartani. Ha pedig gyermekét magánaton is akarja taníttatni, rendelkezésére áll az egész délután.

A tanító szempontjából körülbelül ugyanezeket mondják. Amellett a délutánokat jobban értékesítheti akár pihenés, akár továbbképzés, akár mellékfoglalkozás tekintetéből.

Az iskola szempontjából azért jobb, mert délután napfénynél megtörténhetik a tisztogatás, a tantermekek egész délután lehet szellőztetni és így a másnapi tanítások alatt az 5—10 pernyi szellőztetés teljesen elegendő lesz.

Azt is olvastam érv gyanánt, hogy az iskolai mulasztások számát csökkenti az egyhuzamos tanítás, mert a szülő délután szabadon használhatja gyermekének munkarejét.

Ezek volnának azok az érvek, melyeket az egyhuzamos mellett eddig hallottam. Tagadhatatlan, hogy egyik-másik megfontolandó. Főleg azonban társadalmi berendezkedésünk érdeke és annak kényelmesebbé tétele nyilatkozik meg ezekben az érvekben. Az bizonyos, hogy ezen tekintetben mindnyájan az új munkarend hívei vagyunk. Dr Ranschburg Pál egyetemi tanár, aki ez idő szerint hazánk egyik legnagyobb gyermek-pszichológusa az orvosi karban, maga is azt mondja, hogy „... igen sok gyakorlati jelentőségű érv szól amellett, hogy nagy általánosságban célszerűbb az egyfolytában való délelőtti tanítás, de ennek fárasztó hatásait ilyenkor minden telhető módon ellensúlyozni kell.”

Lássuk most, mit mondanak az „egyhuzamos” ellenségei?

A tanulókat a napi 4—5 órás egyfolytában való szellemi foglalkoztatás annyira kifárasztja, hogy idegrendszerüknek a korai, túlságos megerőltetése később is, nem ritkán egész életükön át minden szellemi munkánál jelentkezik. Ingerlékenyek, idegesek lesznek. Testük is, a huzamos egy helyhez kötött állapot miatt nem fejlődik rendesen, s est a szabad délután sem hozza helyre.

— Ez a legelső és legfontosabb érv. — Azután: a tanuló a szabad délutánokon igen sokszor felügyelet nélkül csatangol, az utcán él. Már pedig az utca nevelő hatása rendesen az erkölcsi romlásba visz, alapját képezi a nagyjainkban olyan nagy hirre vergődött apacsok szomorú lelki világának.

A szülő szempontjából csak azt az érvet hallottam, hogy sokkal nyugodtabb az apa, vagy az anya, ha gyermekét délután is az iskolában tudja. Nem alkalmatlankodik mindig munkájában és nem kell azon aggodnia: hol van most a gyerek?

A tanító sokkal jobban előkészülhet a tanításra, ha délelőtt csak 3, délután pedig 2 órás tanítása van. Az előbbihez 4 óra után, az utóbbihoz 11-től kezdve van ideje. A három, illetve két órás tanítást egyhuzamban sokkal könnyebben bírja, mint a négyöt órát.

Az iskola levegője annyira megtelik porral már 3 órás tanítás alatt, hogy a legjobb akarattal sem lehet kiszellőztetni. Az ötödik órát rendesen a legnagyobb porban kell eltölteni, ami a bentlévőkre föltétlenül káros.

Végül: a tanítás eredményére nézve is káros az egyhuzamban való tanítás. Lehet hogy a tanév végén, — lehet, hogy csak évek múlva vesszük észre, de a szellemi erőknél a gyermekkorban való megerőltetése föltétlenül érezteti a visszahatást. Az idegek elernyednek, a szellemi élet ellaposodik.

Nézzük már most ezeket az érveket és ellenvetéseket egyenként.

A tanulóknak valóban kényelmetlen az, hogy naponként kétszer kell megtennie az utat az iskolába. Lucskos-sáros őszi és tavaszi időben néha a gyermek egészsége miatt kell a szülőnek aggodnia. A gyenge világosság mellett írni, olvasni föltétlenül veszedelmes. Amde az idő ellen megfelelő öltözködéssel, a gyenge világosság ellen mesterséges világítással védekezhetünk. Hogy az egész délutánja szabad a gyermeknek, az nem föltétlenül jó. A vagyonosabb szülő ilyen délutánokon taníttatja gyermekét zenére, festészetre, nyelvekre; a földműves szülő felhasználja a gazdaságban, kertben; a szegényebb sorsú iparos, gyármunkás és napssámos-szülő gyermeke azonban ilyenkor csak terhére van szülőjének, folytonos kérézősködésével, kielégíthetetlen tudásvágyával akadályozza a munkában. Mit csinál aztán az ilyen szülő? Játszani küldi a kis nebulót. Hogy aztán hol? kivel? és hogyan játszik? arra már nincs ideje gondolni. Mint-hogy a szülők túlnyomó része ilyen, a szabad délután a legtöbb gyermekre határozottan káros a nevelés szempontjából. Tekintve pedig azt, hogy a jó népiskolának nem az a feladata, hogy ismereteket halmozzon fel, hanem hogy a megtanultakat jól feldolgozza: a tanulás szempontjából is káros a szabad délután.

Önmagunkról tudjuk, hogy a tudást csak a gyakorlás állandósítja. A délutáni tanítás pedig, legalább annyiban, hogy az iskolai munkára vonatkozó gondolatainkat nem engedi a tudat színvonala alá süllyedni, — ilyen gyakorlásnak is beillik. Az iskolai munkát nagyon hátráltatja minden ilyen szünet. Ezt minden tanító a saját tapasztalatából tudja. Szünet után nehezebb tanítani, mert hiányzik a gyakorlata. Ezt a

gyakorlást pedig nem pótolhatja a 12 éven aluli gyermeknél a szabad délutánon odahaza végzett házimunka. Hazai és külföldi pszichológusok kísérletei ugyanis azt állapították meg, hogy a népiskolai tanuló házimunkája az I. osztályban 15 percnél, a II., III-ban 30—40, a IV., V-ben 45—60 percnél tovább nem tarthat, ha azt akarjuk, hogy haszonnal járjon. (Ranschburg, Salgó, Janke, stb.)

A szülő a szabad délutánt igen szívesen használja arra, hogy gyermekét magánaton taníttassa. (Zene, festészet, idegen nyelvek.) Ez azonban határozottan a szabad délután ellen szól. Mert az, hogy a népiskolai tananyaggal kinlódó szegény gyermeket még különórákkal gyötirik, ez olyan társadalmi betegség, mely a szülők hiúságában leli szülőanyját, a gyermekre semmiféle haszonnal nem jár, csak teher neki és amely betegség ellen minden komoly paedagogusnak küzdenie kell.

Eltekintve attól, hogy az ilyen házimunkának fárasztó hatását elsősorban mindig az iskolai munka szenvedni meg; eredménye csak a legtrikább esetben van. S ez természetes is! Művészi hajlam igen kevés emberben van. Folytonos gyakorlás és erős akarat viheti ugyan valamire, de ezekre a szegény, agyonfárasztott gyermek nem képes. Innen van aztán, hogy napjainkban majdnem minden családnak megvan a maga családi művésze, csodagyermek, akit a vendégnek meg kell bámulnia, bár sokszor jobban szeretné a fülét befogni. Hát még a saját festésű képek! Igy teremnek aztán a meg nem értett nagyságok. Ennek a nevelésnek az eredménye aztán az is, hogy az igazi művészettel nem törődünk, mert izlésünk megromlott, bizalmunkat a miniumura szállítják a kontárok. Az idegen nyelvekről pedig azt mondják, hogy a műveltség kellékei. Erre nézve idézem dr Salgót: „Valóban műveltebb-e a szállodának polyglott portása, mint ugyanannak a szállodának... íróvendégei, vagy átutazó tudósa, aki csak egy nyelvet beszél ugyan, de amellett tág ismeretek és még tágabb szellemi érdeklődés felett rendelkezik...? „Az idegen nyelv maga nem műveltség, csak eszköz a műveltség gyarapítására.” — Ennélfogva nem gyermeknek való. — Ime, így fest a szabad délután a művelt szülő előtt! Mennyiben használ ez most a gyermeknek? Mivel szolgál ez a szellemi erők egészségére? És hát a szülő szempontjából mi a gyakorlati haszna?!...

A tanulók kifáradására nézve igen érdekes és értékes kísérletek bizonyítanak azok mellett, akik az egyhuzamos oktatás ellen foglalnak állást. Tudjuk azt, hogy minden szellemi munkához figyelem kell. Ez a figyelem pedig az „öntudatnak mesterséges szükítése, tehát abnormis lelkiállapot.” Ez pedig hosszú ideig nem tarthat. Lefolyásában három mozzanat érdekel bennünket. A kezdet, a nekilendülés és az ugynevezett befejezési felbuzdulás. A kezdet nehézséggel jár. A nekilendülés könnyebbé teszi a munkát, később beáll a fáradtság egészen addig, míg nem a közeli befejezés tudata ismét megerősíti egy kissé a munkaképességet. Hogy a komoly iskolai munkához, s különösen az ugynevezett nehéz tantárgyakhoz nagyobb figyelem kell, az természetes. Eppen azért ezeket a tantárgyakat a második órára kell tennünk, hogy a kezdeten túl, a nekilendüléssel dolgozhassék a gyermek. A harmadik óra végén már fellép a fáradtság. Ha most a befejezési felbuzdulás felléphet, akkor ha-

Megérkeztek a tavaszi ujdonságok!

u. m. elegáns női és leány felöltők, costümök, pongyolák, izlésees blousok, aljak és gyermek ruhák. Különleges

női- és leányka kalapok nagy választékban :-:

HEVESI „Párisi divataruházában”
Nagyvárad (Zöldfa-utca.)

szonnal foglalkoztunk a délelőttön, a harmadik óra is keilő figyelem folyt le. Amde ez a fellobbanás annál erősebb reakciót szül, minél fáradtabb figyelem mellett lép föl. El azonban nem marad soha sem. Ez ejti tévedésbe azokat, akik tapasztalatukra hivatkozva mondják, hogy 12 óra előtt jobban figyel a gyermek, mint pl 2 óra után pár percre. Ez lehet, de ezt a befejezési felbuzdulás okozza. Ha 12 után még egy óra következik, akkor erre marad a felbuzdulás, de előtte annál nagyobb lesz a kifáradás. Viszont az ilyen késői felbuzdulást már nem a fáradtság, hanem a kimerülés érzése követi, ezt pedig sokszor csak pár napos szünet ellensúlyozhatja. A délelőtti három órai tanítást 11-től 2 óráig szünet követi, ez a szünet elég lesz a fáradtság kiegyenlítésére s így 2 órakor ismét kellő figyelem mellett foghatunk munkához. A négy-öt órai munkát követő kimerültség már csak egészséges alvásban találja kiegyenlítődt.

Csak hogy délután megint más irányban akarjuk foglalkoztatni a gyermeket. Így aztán a kimerülés állandó lelkiállapotává válik. Ilyen lelkiállapotban végzi aztán a szegény gyermek a sok munkát, nem csodálkozhatunk tehát, hogy szellemileg egészséges soha sem lesz. Az ilyen túleröltetett munkára kényszerített gyermekekből lesznek aztán a társadalom ama szerencsétlenei, akik idegbajokkal, ideges kimerültséggel terhelt huzzák az élet igáját, mig nem öngyilkosokká, vagy lelkiileg halottakká lesznek.

— Azt mondják, hogy az órák változatos beosztásával, játszva-tanulással, szünetekkel lehet ellensúlyozni ezt a káros hatást. Pedig hát a figyelem megszakítása, a tudat színvonalán lévő képzetek leszorítása és másoknak felemelése ismét csak a lelket fárasztja. Legfeljebb a rokon tárgyak változása kimélhetne meg ettől, de ez meg már nem vezet eredményre. Játszva-tanulás pedig nincs. Hiszen a gyermeknek maga a játék is szellemi munka. A tanulás meg tanulás marad akkor is, ha a tanuló ügyessége folytán a tudat minden erőfeszítés nélkül, mintegy magától szükül is meg. Azért ez a megszükülés csak abnormis állapot marad. A szünetekkel megint úgy vagyunk, hogy azok jótékony hatása nagyon relativ. Amberg kísérletei például azt bizonyítják, hogy egy órai számolás után 5—10 pernyi szünet javulást, 15 pernyi már visszaesést eredményez, mert a foglalkozás alatt keletkezett „gyakorlás” elveszítette a hatását. — Szóval szünetekkel sem tudjuk ellensúlyozni a bajt.

Hogy tanulás szempontjából a délelőtti öt óra körül a két utolsó nem ér föl a két délutáni órával, azt szépen bizonyítják az angol Holmes és a német Friedrich kísérletei. Külön-külön kísérletezve arra az eredményre jutottak ugyanis, hogy bizonyos szöveg leírásánál délelőtt három órai tanítás után több a hiba, mint délután 2 órai tanítás után. Tehát a figyelem kisebb. Ranschburg dr arra az eredményre jutott, hogy leginkább csökken a figyelőképesség d. e. 11 és d. u. 2 óra között még akkor is, mikor semmiféle szellemi munkát nem kell végeznünk. Tehát abban az időben, amikor az egyhuzamos mellett, — legalább a felső osztályokban — még két órai szellemi munka végezendő. — Griesbach német és Vannod francia tudósok a test általános érzőképességére nézve végeztek kísérleteket. Ezekből az észleletekből aztán kitűnt, hogy a test d. u. 2 órakor érzékenyebb, — ha 11-től pihent — mint reggel 8 órakor, ha előtte 1 óráig tanult a kísérleti médium és háromszor akkora az érzőképesség 2 órakor, mint déli 12 órakor, öt órai tanulás után!

— Ezekhez nem kell több kommentár.

Hogy az egyhuzamos oktatás mellett a gyermek táplálkozása nem nyer, az is bizonyos. Hiszen huzamosabb szellemi megerőltetés mellett gyengül az egész szervezet, a gyomor működése elernyed, az étvágy csökken. Ezeket bárki önmagán is észlelheti, de

bizonyítja dr Salgó egy tanár is. (Dr Salgó: a szellemi élet hygiénája).

A gyermeki lélek szempontjából tehát habozás nélkül el kellene vetnünk az egyhuzamost.

A szülő szempontjából igaz, kellemetlen lehet a házirend miatt; sőt a tanítóra nézve is jobb lehet. Hogy az „egyhuzamos” a műlasztások számát csökkentette, ez lehet helyi jelenség, de általános érvényű indoknak el nem fogadhatjuk. Az iskola tisztogatása még a téli hónapokban is elvégezhető 4 óra után. Akik ezt találják ütközőpontnak, azok a test egészségét előbbre teszik a lélek egészségénél. Pedig a kettő külön-külön nem sokat ér. Ami már most a tanítás, vagy tanulás eredményét illeti, el kell ismernünk, hogy a reggeli órákban (tehát nem délben) végzett ilyen munka eredménye hamar jelentkezik ugyan, — de hamar el is tűnik.

Kiki tapasztalhatta ezt önmagán.

Ha azt akarjuk, hogy az ismeret igazán vérünkbe váljék, a tanulatok délután és este kell átismételgetni. Az a kérdés, azért tanítunk-e, hogy a gyermek felelni tudjon, vagy azért, hogy szerzett ismereteit majd az életben használni tudja? — Különben is, a déli órákban végzett tanulás sehogy sem hasonlítható össze a reggelivel.

Mint már bátor voltam említeni, Ranschburg dr is azt mondja, hogy: igaz, a tanulót a végtelékig kifárasztja, de társadalmi szempontok mégis azt mondják, jobb az egyhuzamos. „Ennek fárasztó hatását azonban lehetőleg enyhíteni kell. Erre nagy szüneteket ajánl. — Csak hogy így meg sehogy sem végezheti el az iskola a tőle megkívánt munkamennyiséget. A társadalmi szempontok ilyen előretolásán nagyon csodálkozom akkor, mikor éppen ő panaszkodik, hogy milyen keveset törődünk manapság gyermekeink szellemi egészségével. — Már a Nemzeti Iskola 1890. évi 11. számában panaszkodik „t. r.”, hogy „az idegesség terjed, mint a járvány!” Miért? Mert az ifjuság szellemi egészségét mindig alárendeljük más szempontoknak. Innen van aztán az a szomorú jelenség, hogy az ideg-betegek, az öngyilkosok száma egyre nő, hogy e két rettenetes nyavalya már nemesak az u. n. ifjuság, hanem szorosan véve a gyermekek között is szedi áldozatait. Erre mutat különben az elmeegógyintézetek túlmótsége is.

Erre nem szoktunk gondolni. Társadalmi életünk kényelmessége, a szülők hiusága szempontjából jó a szabad délután, tehát délelőtt menjen a gyermek-iskolába. Hogy ez a tanári rend kifárasztja a tanulót, azt mindenki tudja, senki sem tagadja; de a felnőtteknek jobb, tehát így tegyünk. Korunkat a „gyermek százada” elnevezéssel illetik. A gyermeket tanulmányozzuk ezer tekintetből. Mikor aztán a tanulmányozás eredményeit a gyakorlatban fel kellene használni, akkor a saját érdekünket előbbre helyezzük. Hát akkor minek az a sok komédia?! Nem vagyunk következetesek.

Egy bizonyos. Tantervünk nem megfelelő. Az is igaz, hogy iskoláink órarendjeit vizsgálva, alig találunk nehányat, amelyik megfelelő lenne. Ezekben azonban nem segíhet az egyhuzamos tanítás. A tanítóképzőkben többet kell foglalkoznunk a gyermek lelkével, a tanítójelölteket tanítsuk meg helyes órarend elkészítésére, esetleg mindenféle iskola számára dolgoztassunk ki egyöntetű, megfelelő órarendet.

Ezekben kívántam összeszedni e tárgyra vonatkozó gondolataimat. Hogy mennyire sikerült meggyőzőnöm a gyermeki lélek barátait, azt nem tudom, nem is keresem. Népiszkolai tanítástügyünknek akartam egy párányi szolgálatot tenni.

Vadász Zoltán,

tanítóképző-intézeti s.-tanár,
a nváradi kir. kath. tanítóképző
gyakorlóiskolájának vezetője.

HIREK

*** Miskolczi Ferenc távo-zása.** Budapesti értesülés szerint Miskolczi Ferenc, bihari főispán, a fővárosba érkezett, honnan tovább utazott Bécsbe. Az értesülés szerint a főispán az uralkodó előtt kihallgatáson fog megjelenni. Egyes kombinációk szerint Miskolczi Ferencet a Ház elnöki tisztségére szemelték ki. Tisza legközelebb valószínűleg le fog mondani az elnöki tisztségről és alkalmas utódot keresnek. Ez az utód volna Miskolczi Ferenc. Ez a kombináció oly gyenge, hogy hitelt alig talál. Tény az, hogy Miskolczi távozása most nagyon közel van a megvalósuláshoz. Az azonban, hogy Miskolczi a Ház elnöki helyére volna kinevezve, ez első sorban hihetetlen már csak azért is, mert Miskolczi-nak képviselőnek kellene lenni. Addig pedig sok fáradtságos munkán kellene keresztül mennie. Különben is Miskolczi Ferenc dr főispán nem is vállalkoznék az elnökségre. Miskolczi Ferenc dr részére a legnagyobb valószínűség szerint a most megüresedett közgazgatási birói állás van kiszemelve.

*** Az új bécsi hercegérsek.** Bécsből jelentik: A király Piffel dr prépostot ma az elhunyt Nágel dr helyébe bécsi hercegérsekké nevezte ki. Piffel dr Csehországban született és most negyvennyolc esztendő. Az új hercegérsek nemrégén ünnepelte papságának huszonöt éves jubileumát. *Kitűnően beszél és ír magyarul, mert hosszú időt töltött Magyarországon.* A ma történt kinevezés alkalmából emlékeztetnek arra, hogy Ferenc Ferdinánd királyi herceg sűrűn látogatta meg Piffel dr-t a klosterneuburgi prépostságon.

*** Választók összeírása.** A Vár-alja-Velence és Csillagváros választói névjegyzékének összeállítása, illetve az 1914. évre érvényes kiigazítását a kiküldött összeíróbizottság folyó évi április hó 1-ső napján délután három órakor kezdi meg és a következő napokon ugyancsak délután 3 órakor folytatja a városi adóhivatal 27. számú szobájában, melyen az érdekeltek megjelhetnek.

*** Széll Kálmán házassága.** Széll Kálmánról tegnap egy cikket közölt az Esti Ujság. Most ugyan ez a lap Széll Kálmán kivánságára is kijelenti, hogy a történetből semmi sem igaz, az egész alaptalan koholmány.

*** Miniszteri szakértő a városi panamában.** A Budaházy Kálmán és Detrich Tibor bűnügyében, amelyet a városi pénztár kárára elkövettek, a kir. vizsgálóbíró szakértő kiküldését kérte a miniszteriumtól, hogy a feltett 20 kérdésre adjon szakszerű véleményt. A miniszteriumból érkezett tegnap Dubányi Imre miniszteri számtanácsos s jelentkezett a vizsgálóbíró-nál, Rimler polgármesternél, Lukács Ödön tanácsosnál és Szücs Géza főszámvevőnél. A vizsgáló bíró átadta a szakértőnek az összes iratokat, aki ezután tüzetesen megtekintette a városi számvevőség ügykezelését. A

szakértő körülbelül 2 hétig el lesz foglalva a kérdés tanulmányozásával, hogy a 20 pontra megadja véleményét. Dubányi kijelentette, hogy büntetőjogi felelősségről van szó s úgy látja, hogy Budaházy tagadásával nem menekülhet, mivel összejárás nélkül Detrich nem követhette el a bűncselekményt. Az anyagi felelősség más lapra tartozik. Véleményes szakértői jelentését írásban terjeszti be a miniszteri szakértő.

*** Szalánczy Andor Nagyváradon.** A Katholikus Népszövetségnek ország-szerte alig van népszerűbb szónoka, mint Szalánczy Andor. A nagyváradiak még emlékeznek ötletes, színes beszédjére, mellyel a nagyváradi szervezet alakuló gyűlésén egyszerre meghódította a közönséget. Most nemrég Székelyhídon tartott nagyhatású beszédet. Szalánczy április első vasárnapján ismét Nagyváradon fog beszélni; ugyanazon az ünnepélyen Katona Imre a népszövetségi biztosító osztály működését fogja ismertetni. Ennek az ünnepélynek előkészítése végett holnap, vasárnap délután 3 órakor a Katholikus Kör könyvtári helyiségében csoportvezetői értekezlet lesz, melyre a csoportvezetőket ez uton is meghívja az igazgatóság. Az értekezlet ideje azért tüzetelt ki 3 órára, mert 4 órakor kezdődik a Legényegylet színelőadása.

*** Jóváhagyott tanítói állás.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága az ipariskolához egy új állandó tanítói állást szervezett. A miniszter értesítette a várost, hogy a közgyűlés határozatát jóváhagyja, de az állással járó lakbért az elfogadott 600 korona helyett 500 koronában állapítja meg, a polgári iskolai tanítók lakbéréhez hasonlóan.

*** Kenéz-Kurländer Ede lemondása.** Dr Kenéz-Kurländer Ede törvényhatósági tag bejelentette Nagyvárad város polgármesterének, hogy a törvényhatósági bizottsági tagság megtartása mellett a jogügyi, pénzügyi, szűgyi bizottsági és iskolaszéki tagságról lemond, mert életkörülményei miatt nem tehet eleget ezen tagságokkal járó kötelezettségeinek. Kijelenti, hogy nem válik meg a várostól és a város közéletétől, hanem mint törvényhatósági bizottsági tag, igyekszik a város érdekeit előmozdítani. Ugyancsak tegnap értesítette a nagyváradi kereskedelmi és iparkamarát, hogy az alelnöki tisztről lemond.

*** Hiemesch Frigyes kitüntése.** Szép kitüntetés érte most az Osztrák-Magyar Bank nagyváradi fiókjának főnökét Hiemesch Frigyes. A király ugyanis a bankfőnöknek a Ferenc József-rend lovagkeresztjét adományozta. A kitüntetést a bankfőnök azért a nagyjelentőségű gazdasági akcióért kapta, amit az őszi pénzváltás idején kifejtett.

*** Lourdesi zarándoklat.** Az Országos Katholikus Szövetség rendezésében április hó végén Lourdesba induló országos zarándoklat képe mind határozottabban kezd kialakulni. A szövetség felkérésére a püspöki kar tagjai közül Mikes János gróf szombathelyi püspök áll annak élére, a lelki vezetést pedig P. Bangha Béla Jézustársasági atya vállalta. Ily illusztris vezetők közreműködésével biztos sikerre számíthat az a kegyeletes mozgalom, mely a magyar katolikus hívek vallásos érületének ápolására indult. Minthogy csatlakozások csak meghatározott számig fogadhatók el, az Országos

Katholikus Szövetség figyelmezteti azokat, akik résztvenni szándékoznak, hogy saját érdekükben jelentkezésüket mielőbb eszközöljék. (IV. Ferenciek-tere 7. III. lépcső I. S. Telefon 101—58.)

*** A Kath. Legényegylet műkedvelői előadása.** A húsvét első napján oly nagy sikert aratott „Boldogország” c. színdarabot a lelkes fiatal műkedvelők holnap megismétlik. Ezúttal azonban nem este, hanem d. u. 4 órakor kezdődik, hogy azok, kik akkor este akadályozva voltak a megjelenésben, szintén élvezhessék ezt a nagyhatású, nagy gondal betanult drámát. Helyárak csak úgy lesznek: I. hely 2 kor., II. hely 1 kor., III. hely 60 fill., állóhely 40 fill.

*** Porcellán szoba.** A Neues Wiener Tagblatt érdekes közleményt hoz. 1902-ben Bécsbe vitték a Dubszky gróf brünni palotájából az ugynevezett porcellán-szobát, a mely mint a porcellán ipar legnagyobb-szerű és legértékesebb alkotása mindenütt esodálatot keltett. Polnesies kormánytanácsos most azt a fölfedezést tette, hogy a porcellán-szoba egy porcellán lapjára a Piáti-család címere van festve olajban. Ennek eltávolítása után a Cobor-család címere bukkan elő. A Cobor-család a tizennyoleadik század végén halt ki, utolsó tagja volt Cobor Márk gróf, a ki egy Liechtenstein hercegnőt vett feleségül. Ő rendelte meg a porcellán-szobát. Nagy szegénységben halt meg és halála után a porcellán szoba a brünni kastélyllyal együtt a Piáti-családra szállt és tőlük került a Dubszky grófokhoz.

*** A máltai nemzetközi eucharisztikus kongresszus** iránt a magyar katolikusok körében általános érdeklődés tapasztalható s az Országos Katholikus Szövetséget mind többen keresik fel tudakozódásukkal és jelentik ott be részvételüket. A püspöki kar tagjai közül eddig Batthyány Vilmos gróf nyitrai, Mikes János gróf szombathelyi megyés és Horváth Győző felszentelt püspök tudatták részvételi szándékukat. Minthogy az elhelyezésről sürgősen kell gondoskodni, az Országos Katholikus Szövetség (IV. Ferenciek tere 7. III. lépcső I. S. Telefon 101—58.) a rövid határidőre figyelmezteti azokat, akik a kongresszusra jelentkezni akarnak.

*** Megfertőzik a folyó vizeket.** A kereskedelmi miniszterhez az utóbbi időben egyre-másra küldik az ország minden részéből a jelentéseket, hogy az ipari telepek a szennyvizet szabadon, vagy nem kellőleg megtisztítva eresztik bele a folyóvizekbe. E felületes eljárásnak igen nagy káros következményei vannak. Most a miniszter szigorú rendeletet adott ki, melyben meghagyja az alispánoknak, hogy ellenőriztessék a gyártelepeket és ha felületességet tapasztalának, büntessék a telepek hanyag vezetőit.

*** Felnyársalta a karó.** Rémes szerencsétlenség áldozata lett Kismarja községben Kis Sándor odaváló gazdaember. A szállóskertjében az akácsövényt nyeste egy létrán állva. Egyszer csak elvesztette az egyensúlyt, leesett a létráról, még pedig oly szerencsétlenül, hogy a létra alatt álló karóba zuhant, amely a szó szoros értelmében felnyársalta a szerencsétlen embert. Mire észrevették a borzalmas szerencsétlenséget, Kis Sándor halott volt.

*** Pusztító erdőtüzek.** Biharmegyében az utóbbi időben oly mérveket oltott az erdőtüz, hogy a vármegye erdőállományát komoly veszedelem fenyegeti. Különösen nagy károk származnak az erdőtüzek alkalmával a lakosság hanyagsága miatt. A tűz

kiütésekor ugyanis az emberek egyáltalán nem mennek oltani s ha mégis kimegy egy csoport, annak se veszik semmi hasznát, mert a esendőris kísérté ki őket. A gyá-kori pusztító erdőtüzek arra készítették a vármegye erdészeti bizottságát, hogy szigorúan lépjen fel a veszedelmes dologgal szemben. A bizottság az összes főszolgabíróknak meghagyja szigorúan, hogy az erdőtüzek megakadályozása végett a legszigorubbán lépjenek fel. A tűz oltása körül esetleg tapasztalható hanyagságot a főszolgabírák a legnagyobb szigorral tartoznak büntetni, sőt hivatalból kötelesek minden renitenskedő ellen megindítani az eljárást — még akkor is, ha csak magánuton értesült egyik vagy másik mulasztásról.

*** Szalonka-járás.** A vadász-sport nagyszámú hívei pár nap óta vidámak és jókedvűek. Örvendve konstataáltak ugyanis az első tavaszi madár: a szalonka, vagy népiesebben a „snepf” megérkezését. Vége tehát az ő hosszas bójtjúknek is, mely meglehetősen összevág az egyházi bójtjúk. A régi kovás flinták utódai, a finom szerkezetű, nagyszürűen hordó modern Lancasterek és Vincesterek nem hevernek a vadászjelvényekkel ékesített fegyvertár akasztószögén. hanem simára csiszolva a portól, pókhálótól, akcióba lépnek s Nimród fia: nem lustálkodnak többé a tornácós házakban, hanem naphosszat járják az illatos, fényben uszó réteket, dombokat, erdők alját. Mezei vadra még nem lőhetnek ugyan, de a tavaszi szárnyasok első dandárjával érkezett szalonkákra már szaporán puskázhatnak. Ez az élénk, izmos madár, nagy hosszú csőrével és lábaival, szép terméttel a szárnyasvilág lovagi osztályát képezi, csak nászutázásra jön hozzánk, az a sivitó, cincogó hang, melyet esteli huzások alkalmával ad, árulja el őt. Rendesen virágvasárnap ér véget a szalonka idény: a „Palmárum—Trallárum!” mondás szerint, de az idei kora húsvét miatt a regula nem vált be. Megyénkből már több helyről vettünk hírt a szalonkajárásról. Most tehát nemsokára várhatjuk az ereszek és tópartok nyári gazdait: a csicsergő fecskéket és a hosszú lábú gólyákat, mert a szalonka biztos előfutárja és szállásvesztője a vándor madarak légi csapatának.

*** Meglopott postamesternő.** Csökmőről jelenti tudósítónk, hogy a közeli Darvas községében vakmerő lopást követtek el ismeretlen tettesek. Tegnap éjjel Makra Piroska postamesternő tanyáján a lakás ablakát beverték, majd behatoltak a szobába és ott a felakasztott gazdasági helyiségek kulcsait magukhoz vették. Amit ezután műveltek a betörők, az valóságos garázdálkodás volt. A kulcsok segítségével bementek a magtárba s onnan a felhalmazott gabonaneműeket elvitték. A lakásból is összepakoltak és magukkal vittek mindent. A lopást csak másnap vették észre, amikor jelentették is az esetet a csendőrségnek. Az eddigi nyomozás szerint a betörést valószínűleg a postamesternő valamelyik elbocsátott cselédje követte el többed magával.

*** Hová lett Róza?** Húsvét első napján ugyancsak hangos volt a csökmői koremsa. Valamennyi ünnepre szabadságot hadfi ott mulatott. A tarka egyenruhás csapatból is kivált az Elbei János huszárdalmányos alakja. De volt is bámulója még a koremsán kívül is. A koremsa előtt van a közkut, ami ropant jó ürügy a lányoknak arra, hogy vizet vive be-be kacsingassanak a feszes egyenruhás legényekre. A kut körül ott áldogált már jóideje Barza Róza, a csökmői lányok

legszebbike is, akit mint a többi, nem anyyira a forrásvíz, mint az Elbei János pörge bajusza esalogatott oda. Amint ott nézegetett, ábrándozását egyszerre két nyakleves csattanása szakította meg, amelyről azonnal ráismert az édesanyja kezevonására. Odahaza újabb nyaklevesek pirosították még jobban a Róza arcát. Este azonban, mikor már a Róza anyja mindent elfelejtett, hiába kiáltozta:

— Róza te, hol vagy?

A Róza nem válaszolt. A Róza sehohol sem volt.

— Hová lett a Róza? Kérdezték az aszszonyok. És feleltek rá a koreszmában:

— Hová lett az Elbei János?

Keresték őket egész éjjel, keresték másnap. Nem találták sehohol egyiket sem. Végre tegnap levél érkezett a nagyváradi huszárkaszárnnyából. Nagy ákom bákomból összerótt levélben tudatta a János, hogy Róza a Nyésta puszán van, de ne merjenek hozzá nyulni. Barzáék nem is nyultak hozzá, elvégezték helyette az előljárók és Rózát tegnap este újabb nyaklevesek kíséretében zárta keblére egy öreg ember, meg egy harcias anya.

* **Zavaros elszámolás.** A rendőrség tegnap késő éjjel őrizetbe vette a Polgári Takarékpénztár egyik tisztviselőjét. Nem tudott elszámolni 4500 koronával. Azzal védekezik, hogy az elszámolás megvan egy budapesti banknál. A rendőrség most várja a fővárosi bank távirátát. Ha az elszámolást igazolja a pesti bank, akkor az illetőt szabadon bocsátják.

* **Egy munkás balesete.** A mezőtelegdi fűrésztelepen súlyos baleset érte tegnap az egyik ott dolgozó munkást, Kattler Ferencet. A munkás a körfűrésznél dolgozott és amikor lécezt tett be a fűrészbe, a keze véletlenségből odaért a forgófűrészhez, amely levágta a hüvelykujját és a többi ujjait is megsebesítette. Bevitték a kórházba.

* **Városunkban egy** mindenképp általánosan fontos közérdekű intézmény, a lakáskiadó vállalat maig is hiányzik. Ezen intézmény — mely hivatva lesz úgy a háztulajdonos, mint a bérlő urak, tehát a város minden lakosának szolgálatot tenni és így az joggal fölülte szükséges, közérdeket szolgáló intézménynek nevezhető, — még e hó folyamán megkezdte működését. Szacsavay-u. 12. sz. a. A vállalat, amely a T. Háztulajdonos urak támogatásával indul, első sorban is azok mindennemű érdekeit szolgálja, felvilágosításokat ad, okmányokat beszerez, közigazgatási ügyekben mindenhol eljár stb. stb. külön díjazás nélkül. — A vállalat az öt pártoló t. háztulajdonos és bérlő urak házaiban levő kiadó lakásokat pontosan nyilvántartja, azok bérbeadását személyes közreműködése által is előmozdítja, azokról mindenkinek pontos felvilágosítást ad, a szükséghez képest azonban hetenként legalább egyszer egy kizárólag kiadó lakásokról szerkesztett lapot, utmutatót ad ki, amely minden újságárusnál kapható lesz. Nem szándékunk ecsetelni az előnyöket, melyeket e vállalat a város lakosságának biztosít; azt mindenki első pillanatban is átláthatja. A vállalat pártolói a kiadó lakásokhoz mérten évi díjat fizetnek, a mely 2 koronánál kevesebb és 20 koronánál több nem lehet.

* **El ne felejtse,** hogy játék-tárgyakat, utazó-táskákat, ridiküllöket, ajándék-tárgyakat nagyon olcsón vásárolhat a Párisi Bazárban, Sas alatt.

* **Csodaszép csemegeszőllő!** Legnemesebb hazai és tiroli fajalmák! — Naponta friss Carfiol. Idei máltai burgonya. Fajnarancsok! Kitünő fehér és piros hegyiborok, a legolcsóbb árban. MERTZ NÁNDOR csemegeüzletében, Körös-utca. Telefon 448 sz.

x **A városban** számtalan esetben lehet csoportosulásokat látni, amint a hölgyek táncosoknak egymás között azon a hallatlan olcsó árban forgalomba hozott **harisnya és keztü cikkek**en, amit **Ungerleider Salamon** harisnya és keztü áruháza árusít Nagy-Váradon, Szent János-utca 4. sz. alatt.

x **DIÓ mesés, jó, prima és még amellet olcsón is kapható BENEDEK TESTVÉREK Zöldfa-utcai fűszer és csemege nagyáruházában.**

x **Az „Erdélyi Kereskedelmi és Automobilforgalmi r.-t.”** Szilágyi Dezső-u. 6. sz. a. üzletében a most érkezett 20 l. e. nyitott Benz automobil megtekinthető. — A kocsik rendkívüli izléses és elegáns kivitele méltán feltűnésre tarthat számot. — A cégnek a napokban jelent meg bőrtartalmu árjegyzéke automobil-felszerelési-cikkekről, mely érdeklődőknek rendelkezésére áll.

x **Borkimérés.** Arany János-utca 1. és Teleki-utca 40. szám alatti sarok házban tisztán kezelt asztali borok *Rizling, Muskotály, veres. ó és ujbork* kicsinyben és nagyban árusítatik, Özv. Szász Józsefné kimérő.

* **Hölgyek** szives figyelmébe ajánlom női-kalap különlegességi üzletemet. Bécsben és Budapesten a legelső szalonokban működtem. Mély tisztelettel *Braun Margit* Rimánóczy-u. 1.

x **Ridzyk József** épület- és műlakatos Nagy-Várad Rákóczi-ut 20. (Lévai M.-féle házban.) Javitások gyorsan és pontosan készülnek. Elvállal minden e szakmába vágó épületmunkát a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, terv és rajz szerint. Szegecselt vasoszlopok, üvegházak, vastetők, vasablakok, tűzmentes vasajtók, sirkerítések, üzleti vasredőnyök, ablakredőnyök, cégtáblák, takaréktűzhelyek. Lev.-lap hívásra azonnal megjelennek.

x **Csataldzsánál** a bolgárok és törökök harcolnak egymással, Váradon pedig a hölgyek kelnek haragra a nélkülözhetetlen *Mlle Juliette-féle* angol-, francia- és hallcsont nélküli fűzőkért, a melyet jutányos árban készít a Színház-u. 4. sz. alatti fűzőterem. Állandó nagy raktár fűzővédőkben.

x **Két jogász sétál a városban,** szemben találják magokat egy régi ismerősükkel Pista barátjukkal, a mint ránéznek feltűnik előttük, a barátjuknak elegáns felöltője van, a melyet hallatlan olcsó árban szerezhett be mindenki *Nagy Sándor* férfi divatruha kereskedésében a *Zöldfa-utcán*, passagé-kapu mellett.

x **Elsőrendű** uri-, női- és papi szabóság a Rákóczi-uton, bel- és külföldi szövetkülönlegességek, a melyekből rendkívül kedvezményes árban készítünk bármilyen ruhadarabokat mindég a legutolsó divat szerint. Elvállalunk costumok készítését már harminc koronától kezdve Szives megkereséseket kérnek *Biró László és Társa* uri-, női- és papi-szabók Rákóczi-ut 22. Telefon 832.

x **Csodtömeg eladás.** KLEIN SÁNDOR és VILMOS csodtömegéhez tartozó fiók-üzletekből az áruk u. m.: harisnyák, zsebkendők, parfümök, ernyők és fésű áruk stb. ide lettek szállítva s azok rövid ideig Rákóczy-ut 18. alatt lesznek kiárusítva.

x **Kossuth-utca 2. sz. házban egy emeleti kétszobas lakás** me lékhelyiségekkel f. évi május 1 re kiadó. Ertekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x **Női** finom áprti fél cipők 4 koronától kezdve, női chewrau, vagy boksz félcipő 6 korona, férfi chewrau, vagy boksz cipő 8 korona. Kalapok, sapkák, fehérneműek, uri divatickek legolcsóbb bevásárlási forrása *Feketénél, Bémer-téren.* Üzletemet május 1-én Szent János-utca 3. szám alá helyezem át.

Szöllőgazdasági cikkek:

kékkő, raffia, kénmáj, fonal, ojtó-viasz és pamut, rézkénpor, bordói por legjutányosabban a

WURST JÓZSEF

cégnél szereshetők be.

x **Felhívjuk** a t. Hölgyközönséget Hevesi Párisi divatruházának (Zöldfa-utca) ujdonságainak megtekintésére.

x **Párisi ujdonságok** érkeznek minden nap *Ujhelyi Róza* női kalap üzletébe Rákóczi-ut 2. Városi bazár.

x **Még is mozog a föld!** Mert minden nap érkezik női kalap divatujdonság *Kohn Eszter* utóda *Helén* női kalap divatterme, párisi és bécsi modellekkel gazdagított üzletébe. Átalakítások jutányos árban. Gyász kalapok állandóan raktáron. A *Szigligeti-színház* szállítója. Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 1. sz.

x **Felhívom** a nagyérdemű hölgyközönség b. figyelmét az újonnan érkezett tavaszi divatfrizurákhoz szükséges hajpótlékokra. Végzek alkalmi fésülést, ondulatiót, hajmosást, lemoshatatlan hajfestést stb. Készíték mindennemű hajmunkát, transzformatiót, illetve parókát is — természetű művészies kivitelben — polgári árak mellett. Kiváló tisztelettel *Schmidt* hölgyfodrász. Telefon 11—98. Rákóczi-ut 5. szám

Válódó **Amerikai és Chas-sala** cipők, legjobb **Bor alino** és **Pichler** kalapok

REICHARD áruháza

cégnél szereshetők be.

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Szombat: Lva. (Zilahyné vendégfellépte.)

Vasárnap d. u.: Koldusdiák.

este: Leányvásár. (Zilahyné vendégfellépte.)

— **Éva — Zilahynéval.** Zilahy Gyuláné, a debreceni színház volt igazgatójának neje ma este kezdi meg három estére terjedő vendégjátékát *Lehár*, nálunk oly fényes sikert aratott, operettejében, *Évában*, amelynek címszerepét játssza. Zilahynének egyik legfényesebb szerepe *Éva*, amelynek az ő remek éneke és kiváló játéka a debreceni színpadon huszonöt előadást biztosított. Vasárnap este Zilahyné a *Leányvásár* Lucyjét játssza.

Koldusdiák. Vasárnap délután egy régi, kedves operettet, *Milöcker* Koldusdiákját elevenítik fel. A darabban *Ollendorff* ezredes *Leövey* Leó játssza, a börtönőr kagcagató szerepe pedig *Sik* Rezső kezében van, amelyből ez a sokoldalú színész első-rangu kabinetalakítást produkál.

SPORT

A holnapi footballmérkőzés.

Az érdekes ünnepi footballmérkőzések által felkeltett érdeklődés ki fog terjedni a holnapi két bajnoki mérkőzésre is, mert mindkét mérkőzés sok tekintetben méltó az érdeklődésre. A program vendégcsapata a Debreceni KASE lesz, ez a kitűnő debreceni csapat, amely az utóbbi időben hatalmasat javult a kerületben a föltétlenül respektálandó csapatok közzé emelkedett. Ellenfele a NSC lesz, amely több régi jó játékosát visszahódítva, igen jelentékeny játékerőt képvisel.

Tekintettel arra, hogy a DKASE az utazás által hendikepelve áll ki s talán nem is a teljes csapatával a mérkőzést nyílt kérdésnek tekinthetjük. E mérkőzés előtt a NAC — BVC bajnoki mérkőzését tartják meg. A BVC fiatal, lelkes csapata a folytonos tréning alatt hatalmasat javult, úgy; hogy a kétségtelenül erősebb ellenféllel szemben nem kell a teljes kudarcot tartania, annyival kevésbé, mert a NAC e mérkőzést inkább csak tréningnek fogja venni.

Kolozsvár és Nagyvárad békét kötöttek.

A Kolozsvári Kereskedelmi Akadémia Sport-kör és a Nagyvárad Athletikai Club footballcsapatai között a múlt év november 10-én Kolozsvárt lefolyt barátságos mérkőzésből kifolyólag a mecs vezetője, Nagy Lajos szövetségi bíró és a NAC, továbbá a NAC játékosai és egyes tagjai között a játék hevében lefolyt izgalmas jelenetek, valamint a mérkőzést követő hírlapi közlések miatt erős ellentétek támadtak, melyeknek elintézése végett a felek nemesak a MLSZ-et, hanem a büntető bíróságot igénybe vették. Mielőtt azonban a megtorlás bármely irányban elérkezett volna, a felek kölcsönös és egymást megbeesülő nyilatkozatváltásával békét kötöttek. A vidéki sport szempontjából mindenesetre örvendetes békelétrehozása körül mindkét fél fegyelmettségéről és arról tett tanuságot és bizonyosságot, hogy a sport szempontjait mindenek felé helyezi.

Külön clubpénztár. A NAC választmányja elhatározta, hogy a mérkőzések alkalmával külön clubpénztárt létesít a pálya bejáratánál, hogy így a klubtagok kényelmesebben hozzájuthassanak kedvezményes jegyeikhez. E pénztárnál azonban szigorú ellenőrzés lesz és csak azok részesülhetnek kedvezményes jegyben, akik a tagdíjak rendszeres befizetését igazoló tagsági igazolványuk felmutatásával bizonyítani tudják, hogy tényleg clubtagok.

TÁVIRÁTOK

Lukács kihallgatása.

Bécs, márc. 28.

Lukács fél 1 órakor jelent meg az uralkodó előtt kihallgatáson. Az audiencia egy óra hosszát tartott. Kihallgatás után Lukács a hírlapíróknak a következőket mondta:

— Nem történt semmi különös. Folyóügyekről tettem jelentést az uralkodónak. A delegációk dolgá-

ban sem történt döntés. Még husvét előtt meg akartam jelenni az uralkodó előtt, azonban nem volt sürgős természetű dolog, ezért Ófelsége megengedte, hogy az ünnepek után tegyem jelentéseimet.

Az újságírók ekkor egy hírlapi cikket olvastak fel Lukácsnak, mely szerint állítólag a vasuti alkalmazottaktól meg fogják követelni, hogy németül tudjanak. Erre a híradásra Lukács kijelentette, hogy egyáltalán nem felel meg a valóságnak.

Hazai miniszterelnök.

Budapest, márc. 28.

(Saját tud.) Két esti lap értesítése szerint Lukács László két hét alatt be fogja adni lemondását és a király utódául Hazai Samu bárót szemelte ki. Hazainak már fel is ajánlották a miniszterelnökséget, aki késznek nyilatkozott annak elfogadására. Hazai erről a dolgról értesítette Lukácsot is, aki kijelentette, hogy tudott a dolgról. Hazai legközelebb Bécsbe megy és megteszi előterjesztéseit. Hír szerint Hazai a pártokkal fog első sorban tárgyalni. Ha bármelyik párt részéről is találna ellentétet a béke megteremtésére vonatkozólag, úgy Hazai javasolni fogja a képviselőház feloszlását és az új választások elrendelését.

Sorozzák a parlamenti gárdát.

Budapest, márc. 28.

A parlamenti gárda sorozása most folyik. A legénységi és altiszti lakások berendezései is teljesen készen vannak. A gárda összeállítása pár nap alatt be lesz fejezve.

A dunavecsei választás.

Budapest, márc. 28.

A dunavecsei kerületben a munkapárt Benedek Sándort, a Kossuth-párt pedig dr. Plathy György fővárosi ügyvédet jelölte.

Sirnak a törökök.

Konstantinápoly, márc. 28.

Drinápoly elestének híre, melyet a kormány hivatalosan még nem tett közzé, a török lakosságban nagy depressziót keltett. A porta hivatalaiban nagy szomorúság uralkodik. A hivatalnokok közül sokan sirva fakadtak, amikor hírül hozták Drinápoly elestét, annál is inkább, mert azt hitték, hogy a vár még sokáig tartja magát.

Nikita nem mond le Szkutariról

Pétervár, márc. 28.

Nikita ma a nagyköveteknek kijelentette, hogy nem hajlandó Szkutariról lemondani.

Győzelem Csataldzsánál.

Filippopolis, március 28.

Ide hír érkezett, hogy a bolgár sereg, mely a csataldzsai vonalat áttörte, már Hadzsiköjig jutott.

Az amerikai pusztulás.

Newyork, márc. 28.

A daytoni táviró-központ lángokban áll. Az utolsó jelentés szerint már minden eleség elfogyott. Hamiltonban bedőlt egy hotel s az odamenekült hajléktalanok közül 50 ember halt meg. Columbusban több mint ezer ember fullt vízbe.

A bolgárok Konstantinápolyban.

Szófia, márc. 28.

Bolgár hadügyi körökből kiszivárgott hírek szerint a bolgár hadsereg Konstantinápolyba fog bevonulni. Ferdinánd itt akarja diktálni a béke feltételeit. Bulgáriának ezek dacára sem célja Konstantinápolyt elfoglalni.

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Áprilisi buza (1913.)	— —	10.96
Októberi buza	— —	11.77
Áprilisi rozs (1913)	— —	9.23
Októberi rozs	— —	9.27
Májusi tengeri (1913)	— —	7.50
Juliusi tengeri	— —	7.77
Áprilisi zab (1913)	— —	9.22
Októberi zab	— —	8.39

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitelrészvény	—	830.—
Osztrák hitelrészvény	—	634.50
4%-os koronajáradék	—	82.45
Osztr. magy. államv.	—	706.—
Jelzálogbank	—	437.—
Leszámitoló és pénzváltó	—	510.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Értesítés.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy a Kossuth-utóán lévő a

„NAGY PIPA“

vendéglőt átvettem és azt ujonnan átalakítottam.

Naponta friss esapolású kőbányai salon sör (alá Pilseni)

Kitűnő érmelléki faj borok. Izletes magyaros konyha.

Naponta válogatott zónás reggelik.

Előzékeny és figyelmes kiszolgálás.

Pénteken mindég halesztély.

Szombaton állandóan nagy hurkaestély zeneszó mellett.

Szíves pártfogást kér

Popovics Sándor,

vendéglős.

Hímzés, Csipke áruk

nagy mennyiségben érkeztek; igen olcsó árakban lesz eladva.

Méterje 2 fillértől feljebb.

Nyári keztyű párja 36 fill.

1000 drb. férfiting finom 1.94 f.

Harisnya és zseb-

kendő mindenárban.

Rákóci-ut 14. volt Apolló mellett.

A Vigadó mozgószínház igazgatóságának nagy áldozatok árán sikerült megszerezni

A NYOMORULTAK

című filmet, mely csak egyetlen példányban van meg az országban. Ezen világhírű regény mozgóképen feldolgozva, színházunkban 4 este műsorát töltötte ki. Több oldalról történt felszólításnak engedve ezen világszenzációs művet

A Vigadó mozgószínház két estén át minden előadáson **3 órás műsor keretében mind a négy részt egyszerre hozza színre.**

NYOMORULTAK

Dráma 4 részben. Hugo Viktor világhírű „Les Miserables“ c. regénye után a kinematográfia részére.

27, 28 és 29-én

Első előadás kezdete 5 órakor folytatólag este 12 óráig.

Csütörtökön, pénteken és szombaton.

Jegyek előre is megválthatók és a pénztárnál is.

Ha nincs megelegedve szabójával, mert drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TARSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepő önt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás Alkalni és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről ujat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Parfumerie „HEZ“ illatszertar.

Háztartási, kozmetikai és kötszerészeti cikkek nagy raktára, nagyban és kicsinyben. BUDAPEST, VIII. Losonczy-utca 13. sz.

Olcsó reklámhét.

1 kor. 50 filléres alkalmi csoport, kizárólag március hó végéig érvényes. 1 nagy üveg valódi francia viráparfium (bármely illatban). 3 drb. valódi francia virágszappan (bármely illatban). Rambouillet gyártmány). 1 üveg legfinomabb brillantín. 1 drb. angol tapasz nikkeltartóban, tehát összesen 6 drb. 1 kor. 50 fillér. Portó 20 fillér — 2 kor. 60 filléres alkalmi csoport, kizárólag március hó végéig érvényes. 3 nagy üveg valódi francia parfüm (bármely illatban). 3 drb. valódi francia szappan (bármely illatban, Rambouillet gyártmány). 1 üveg brillantín (bármely illatban). 2 drb. angol tapasz nikkeltartóban, tehát összesen 9 drb. 2 kor. 60 fillér. Portó 40 fillér. — Komoly ajánlat, kizárólag reklám-célokat szolgál anélkül, hogy részünkre hasznót biztosítana. Postai szállítások naponta eszközöltenek, utánvét mellett. Csomagolási költséget nem számítunk. Négy koronán aluli megrendeléseknél a pénz előre beküldendő (lehet bélyegeken is) 40 fill. portó díjjal. Tizenhat oldalas illatszer és háztartási értesítőnket kívánságra ingyen és bérmentve küldjük.

Meglepő ujdonság! FACIMBALOM

Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta játszani. A Facimbalom 15 különböző nagyságban összehangolt fadarabokból áll és a mellékelt verővel (ugy mint a cimbalom) lesz játszva. Ára verővel, tokkal és mesés ajándékkal csak 6 korona.

Wagner a „HANGSZER-KIRÁLY“ országoserte elismert elsőrendű hangszerárúházában Budapest, József-körut 15. Fényképes árjegyzék ingyen. — OVAS: Figyeljen jól a pontos címre és házászámra.

Legjobb és legizletesebb csemege különlegességek, legelsőbb rendű fűszerárak előnyös árakban csak

Özv. Kádár Jánosné elsőrangú fűszer- és csemege kereskedésében szereshetők be.

Telefon 12-64.

ÉHIK ANTAL

épület- és diszmű bútör asztalos Sanc-utca a kala gyár épületében.

Állandóan raktáron tart saját készítményű modern bútorokat, háló-szoba és ebédlő-szoba berendezéseket stb. Ugyanott félig használt bútorok is kaphatók.

Telefon 12-64.

7336—913. sz.

Másolat: 20. 8; 813. VI. A/1913. B. M. számú körrendelet. A magasabb légkörökben való tudományos vizsgálódás céljából felbocsátott léggömbökkel le szállásukkor való eibánás. (Valamennyi törvényhatóságnak.) A magasabb légköröknek tudományos kutatása céljából a külföldi államokban követett eljáráshoz hasonlóan (80,274/1912. B. M. szám) és 129.187/913. szám. B. M. 2) a m. kir. földművelésügyi miniszter ur fenhatósága alatt álló m. kir. országos meteorológiai és földmágnességi intézet 1913. évi január hó 1-től bizonyos meghatározott napokon önjelző műszerekkel ellátott léggömböket (ballons sondes) bocsát fel, amelyek nagy magasság elérése után leereszkednek és pedig körülbelül 200—300 km. körzeten belül. Az e részbeni kísérletezések eredményre azonban csak akkor vezetnek, ha ezen készülékek, melyek a levegő fizikai állapotát automatikusan felrajzolják, feltaláltatnak, a találg részéről mindennemű megrongálástól megóvatnak s a felbocsátó helyre vissza is küldelnek. Ha valaki tehát ilyen műszert talál, a műszer kosarát s a ballonmaradványokat a legnagyobb gondtal helyezze biztonságba s az intézetet «Meteor Buda» című távirattal a leletről értesítse. Erre az intézet a műszerkosár, illetőleg ballonmaradványok beküldésére ládat és zsákot küld. A megtaláló 20 korona jutalomban részesül, amelyet a felmerült távirat és szállítási költséggel együtt a meteorológiai intézet fizet ki, ha a megtaláló a kosárhoz erősített levélben foglalt utasítás értelmében jár el. A megtalált tárgyak visszatartása, kíváncsiságból való kibontása, vagy szándékos megrongálása, mivel állami tulajdonról van szó, a büntető törvények sulya alá eső cselekményt képez. Miről a Cimet az 1902. évi július hó 29-én 80,274 s 1904. évi április hó 22-én 129,187/1913 sz. alatt kelt itteni körrendeletek kapcsán a lakosság körében a legszélesebb mérvű közhírrététel végett értesitem. Kelt Budapest, 1913. évi február hó 17-én. A miniszter helyett: Jakabffy s. k. államtitkár.

Hivatalos másolat hitelül Nagyvárad, 1913. márc. 27.

Darabonth, irodavezető.

Fey Rezső

mű-bádogos, vízvezeték- és csatornázási vállalat

Szent János-utca 22. szám. TELEFON 532. TELEFON 532.

Készít udvari ragymentes closetteket vízöblítéssel. Angol-closett berendezést, víztartány vagy önzáró closett csapokkal való öblítéssel. Mindennemű épület- és mű-bádogos munkát. Világyerő gépekkel berendezve.

Kereskedelmi magántanfolyam!

Gyorsírás, gépirás, könyvvitel ker. számtan, magyar és német levelezés, szépírás.

A tanfolyam célja, hogy oly férfiak és nők, kereskedők és iparosok, akiknek nem állt módjukban ker. iskolát végezni, a kereskedelmi életben való gyakorlati ismeretekre kiképeztessenek.

Teljes kiképzés 4 hó.

Beiratkozások már most eszközölhetők. Mérsékelt tandíjak! Egyleti tagoknak kedvezmény!

Állasközvetítés!

Könyvfelfektetés, mérlegkészítések, bizalmi könyvrevíziók, kereskedelmi megbízások pontosan és diszkréten eszközöltetnek.

DONAT tanfolyama Szabadság-u. 5.

Orosilag több száz esetben ajánlva.

10-39. Telefon 10-39.

KEPES ELEK

orvosi kötszerész üzlete Nagyvárad, «Sas-passage» átjáró.

Ajánlja saját készítményű **sérvkötőit,**

szuszpenzoriumok feckendők és betegápolási cikkeit, u. m. egyenesstartók, haskötők, ágytálcák, bidék,

anatómiai sérvkötők

a melyek a sérvet állandóan visszatartják, mülábak és művégtagok, támgépek, gummi cikkek, harisnyák stb. és a még fel nem sorolható cikkek. **Külön prebaterem női és férfi kiszolgálásra. Óriási nagyraktár. Tisztviselők és iparosoknak árengedmény.**

Melocco Péter cementárugyár és építési vállalat részvénytársaság

Budapest, IX. Timót-utca 4. a. b. szám.

Nagyvárad fióktelep: Szőlős-u. 16.

Gyárt: Szabadalmazott géppel gyártott karmantus portlandcement csöveket az összes szabványos méretekben és az ahhoz való idomdarabokat, csömszőt és vasbetétes, valamint portlandcement csöveket, kútgyűrűket stb.

Márvány mozaiklap, műkő- és cementárugyár. Beton és vasbeton építési vállalat.

Elvállal: Utcák és házak csatornázását, hidak és vízmedencék szak-szerű építését. Nagyobb vállalatoknál **tervekkel és költségvetéssel szolgál.**

Meghívást az ország bármely részéből elfogad.

HELYBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!
vegyileg női, férfi és gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kezelőket fényesre, csipke és szövet függönyök, bútor szövetek, papi és egyenruhák vegyileg tisztítatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet:

Zöldfa Passage 93.

Rákóczy-ut 7. szám

Mokos Sándor.

Nagyvárad város jéggyára, Óssi-téren.

Gyári telefonszám 651.

Üzletvezető telefonszáma 1046.

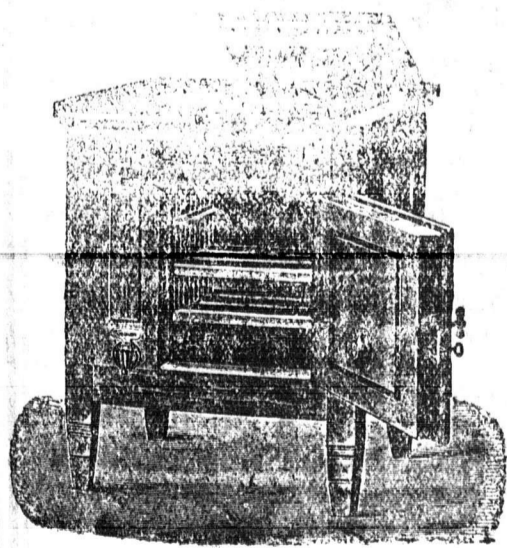
Tisztelettel értesítjük a t. jégfogyasztó közönséget, hogy rendes üzemünket megkezdtük és házhoz szállítunk vízvezetési vízből előállított

kristály tiszta műjeget.

Havi bérlet rendszerre előjegyzések elfogadhatók; napi egész tábla szállításnál havi 9 koronát, napi fel tábla szállításnál 4-50 koronát számítunk.

A szállítás gyorsan és pontosan, tisztán kezelt higiénikus kocsikon történik.

Megrendelések telefonon is eszközölhetők, melyek mindenkor a leggondosabban lesznek elintézve.

JÉGSZEKRÉNYEK kerti vasbútorok, valamint konyha-fabútorok is u. m.: konyha kredenz, **FAGYLALT-GÉPEK és FORMÁK** asztal, szék, zsámoly, teknő és az összes konyha berendezések

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon 390 szám.

Legolcsóbb bevásárlási források:

Ha Ön

óráját jól és jutányos árban akarja megcsináltatni, hozza el **FEIN KÁLMÁN** óráshoz, Teleki-u. 9. Dr. Nemes ház. Villanyos megállóhely. —

Órákban állandó nagy raktár.

Alapított 1893. **Freund Benjámín** Alapított 1893.

műorás, ékszerész és látszerész

Nagyvárad, Rákóci-ut. Széchenyi-szálloda épület.

RITKA ALKALOM.

Üzletem átalakítása miatt a teljes raktáramat kiárultom eddig nem létező leszállított árban, arany-, ezüst-, nikkell órákat, aranyláncokat, gyűrűket, fül-függőket és más ékszerneműket, kina-ezüst tárgyak, ingaórák, látszereknek 50% engedmény.

Izsák Lidia

mellfűzői, amelyek bécsi modellek szerint készülnek, országos nagy népszerűségnek örvendenek a hölgy közönség körében. Megrendelhető mérték szerint, Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 1. Fűző-üzlet: TELEFON 1-53. szám.

Mezey János és Társa fűszer, csemege kereskedése Nagyváradon, szt. László-tér és Teréki-utca sarok.

Szolid üzlet többet nem ad, de kevesebbet sem.

RUM és LIKÖR

házilag való készítéséhez legjobb essentiák :: kaphatók ::

VADÁSZ ALBERT
„Angyal” drogueriában
BÉMER-TÉR.

HA A KOSSUTH-

utcába vezetni (utja, keresse fel a legjobb hírnévnek örvendő

KEPES ETEL

varró- és bimbó előnyemdját, ahol bevásárlásait a legolcsóbban eszközölheti kézi munka anyagokban.

Izléses arany- ezüst ékszerek, finom, órák legolcsóbban kaphatók

Szilágyi Géza és Ts-nál
Rákóci-ut

Telefon. 630.

Táray Sándor

telefon 558. telefon 558.
NAGYVÁRAD
Körözs-utca 11. sz.
Épület és műlakatos vízvezeték és vasszerkezeti munkák.

NE ADJUK

pánznokot idegen cégnek, vegyünk

lánckútat

MÁRKUJZ JÓZSEFNÉL
Akadémia-u. 1. sz.

Deutsch Simon

bútor-asztalos Ór-u. 6.
Elvállal olcsó árban háló-szoba-, ebédlő- és szalon berendezéseket, ugyisintén előszoba és konyha berendezést. Hívásra megjelenek.

Oláh Sándor

épület- és műlakatos
Beöthy Ödön-u. 43.

Elvállal minden e szakmába vágó új munkákat és javításokat jutányos árban. Takarékos tüzhelyek állandóan ratáron. Költségvetést kívánatra küldök.

Alapított 1895-ben.

Deo Adiuvante!

Imrek Károly

épület és műbútor asztalos N.-Várad, Alapi-utca 10. szám.

Alapított 1895-ben.

Udvari kávéház

családok kellemes szórakozó helye. Estékiat Bebe Kálmán teljes zenekarával hangversenyez. — Bejárat

Szt. László-tér és Zöldfa-utca.

FELDSTRICK KÁLMÁN

könyvkötészete és dobozgyártása
NAGYVÁRAD, Rákóci-ut, Moskovits-palota
Biharmegye és N.-Várad város kir. itélőtábla és a megyei főszolgabíróságok és körjegyzőségek szerződéses szállítója.

ROZSNYAY JÓZSEF

mű-asztalos, Nagyvárad Kolozsvári-u. 77.

Európa nagyobb városaiban évek során át szerzett gyakorlati ismereteim lehetővé teszik, hogy a mai közönség részére a művészi kivitelű különlegességi munkákat is kellő szak tudással a legpontosabban elvégezzem. Készítek továbbá: modern háló, szalon, bútor és üzleti-berendezéseket, portálokat, lakás- és kastély-berendezéseket minden stílus kivitelben a legszolidabb árak mellett. Egy kísérlet elengedő, hogy a t. uri közönség bizalmát továbbra is kiérdemeljem.

Tisztelettel **ROZSNYAY JÓZSEF**, műasztalos.

Szántó Dezső

első
nagyvárad

**REDÖNY-
GYÁRA** Rulikovszky-ut
TELEFON 491.

Jenny Jenő

órák, ékszerész és látszerész. Ajánlja dűsan felszerelt óra és ékszer nagy raktárát jutányos árban. **Szent János-u. 39. sz.** Óra és ékszer javításokat pontosan eszközölk. **Tanuló felvétetik.**

Kerékpár varrógép s gramophon javításokat készíttetni legelőny ősebb

Horvát Béni

mechanikusnál,
Kossuth Lajos-utca 18.
Az összes alkatrészek állandóan raktáron.
TELEFON 1038. szám.

Haas Lajos

Gáz és villanyberendezési vállalat.
Elvállal mindennemű gáz és villany szereléseket és jókarbantartását.
TELEFON 1038. sz.

PENCZ JÁNOS

(cipész, szakiparos.)
NAGYVÁRAD,
Szt. János-u. 34.

Készít mérték szerint uri és női (Orthoepéd cipőket is) jutányos árban mérték szerint. Meghívásra házhoz jövök.

Petry Arpád

órák- és műszerész
Nagyvárad, Rákóci-ut 9.

Taroly és Rieszó mellett, a Rimanóczy-palotával szemben. Mindennemű műszerész munkák szakszertű javítása elfogadtatik.

Alapított 1880-ban
Schopper György
utóda veje

Rohoska Pál

Villanyörre berendezett gépjávitó, vas és rézöntőde
NAGYVÁRAD,
Sánc-utca 22. sz.

UJ keztyűs és sérvkötő készítő!

Keztyűk mérték után gyorsan és legjutányosabb árban készítetnek. Bálí keztyűk 70 cm. hosszú, csak 6 korona. Tisztítások és javítások azonnal eszközölk. Ruganyos sérvkötők 4 korona.
HORVÁTH R.
Nagyvárad, Szt János-utca

Villamos berendezéseket, u. m. magánépületek világítási felszerelése, til csengő házi telephon, ipártelepek, gyárak, és malmok. Villamos világítási és erőátviteli berendezéseit pontosan és szakavatottan készít

SZENES SÁNDOR

villamos berendezési vállalata Szalárdi-u. 9. Költségvetéssel díjtalanul szolgálók, meghívásra azonnal jövök.

Györy Sándor

villanyörre berendezett késes és köszörűdöje
Kert-utca, 4. szám.

Elvállal mindennemű speciál köszörűléseket és javításokat, haj- és szakál vágó és lönyiró gépet, és mindennemű más borotvák köszörűlését pontosan eszközölk.

ÉGI LANT

ker. katolikus imádságos és énekes könyv, díszes vászonkötésben

1 K 30 fillérért
kapható a Szt. László-nyomda részvénytársaságnál.

Nagyvárad

Tisztviselők Fogyasztási Szövetkezete

fűszer-, csemege-bor és gyarmatárukban
Rákóci-ut, 6. szám alatt az Orsolya-zárda épületében
Telefon 769. sz. legolcsóbb bevásárlási forrás. Telefon 769. sz.